



VÄÄRTUSJUTUD

ehk kuidas Midriloomad väärtustevõrku pugesisid



Luunja Lasteaed Midrimaa väärtused

Hoolivus, rõõmsameelsus, suhtlusjulgus, tervis, avastus- ja õpihimulisus - suured inimesed teavad, mis need on. Aga mida need väärt sõnad laste jaoks tähendavad, kuidas neid selgitada? Siit tekkiski mõte meie lasteaia väärtuseid edasi anda läbi Midriloomade juhtumiste.

Lugude autoriteks on vanemad, lasteaednikud, väikesed ja suured sõbrad Luunja Keskkoolist. Fotosid ja väärtuslugusid illustreerisid Luunja lasteaia lapsed.

2019. aastal ilmus raamatu esimene trükk. Praegu on teil käes juba teine, täiendatud raamatuke.

Head lugemist!

Luunja
2025



LUGU MIDRIHOBUST

Midrihobu tahtis saada targaks ja tugevaks. Ta teadis, et öökull on loomarahva seas kõige targem ning läks talle külla. Ta tahtis teada, mida peab tegema, et olla öökulli moodi. Kohale jõudes selgus, et öökull magab keset päeva. Hobune arvas, et äkki on öökull just tänu sellele, et ta palju magab, targaks saanud ja otsustas ka ise magama jääda.

Õhtul ärkasid Hobu ja öökull pikast unest. Hobune arvas, et paar pikka uinakut veel ja siis ongi ta sama tark nagu öökull. Aga ta tahtis ka tugevaks saada. kõige tugevam loom? Tahan saada pead sa tundma ümbritseva maailma vastu huvi. Sa pead palju vaatama ja kuulama. Rända ringi, õpi tundma ja austama teiste kombeid. See teebki sinust, Midrihobu, targa ja tugeva looma.“





ROOSA SEELIK

Midrimõmmi on väga suur maiasmokk. Talle maitseb mesi. See maitseb talle kohe nii väga, et ta võib seda süüa hommikusöögiks. Ja lõunasöögiks. Isegi õhtusöögiks meeldib mõmmile mett süüa. Mõnel päeval, kui nälg on väga suur, sööb Midrimõmmi mett isegi vahepalaks.

Midrimõmmi teab küll, et nii palju magusat ei tohiks süüa. Aga keegi ei öelnud talle, miks seda palju süüa ei tohi.

Nüüd on Midrimõmmi kõht suureks kasvanud. Raske on kõndida nii suure kõhuga. Sõpradega koos ei ole tore kulli mängida, sest Midrimõmmi ei saa neid kunagi kätte. Sõbrad on palju kiiremad. Midrihobu kappab mööda hoovi ja jaksab üle pakuraja hüpata. Midrikiisu ronib kribinal-krabinal köiepüramiidist üles. Midritriinu lendab koos Midrilinnuga nii osavalt õueala kohal. Midrikutsu ja Midrihiir jooksevad koos mööda hoovi ja on väga kiired. Midrimõmmi on kurb. Tema tahab ka sama kiire ja osav olla nagu ta sõbrad.



Ema ütleb, et Midrimõmmi on tugev - ta võiks hakata kuuli tõukama või hoopis kangi tõsta. Ja et mee söömise peaks ta ära jätma. Sportimisele lisaks on vaja jõudu ja seda saab süües erinevaid toiduaineid. Mett võib süüa küll, aga ainult ühe korra päevas. Rohkem tuleb süüa värsked aed- ja juurvilju. Palju jõudu annab hommikupuder ja erinevad lihatooted.

Midrimõmmi otsustab ema sõnade järgi talitada ning katsetab kuuli tõukamist. Mirdimõmmi võtab hoogu ja keerutab ennast

nabani pori sisse. Nii tugev on maiasmokast Midrimõmmi. Ei saa kuuli tõukamisest asja.

Siis proovib Mirdimõmmi kangi tõsta, aga oh häda, käpad on mee söömisest kleepuvad ja jäävad kangi külge kinni. Midrimõmmi sikutab ja sikutab ja saab oma käpad kangi küljest lahti. Ei ole üldse lõbus. „Mis nüüd edasi?” mõtleb Midrimõmm. Midrimõmmi otsustab proovida jooksmist. Ähkat-ähkat rühib Midrimõmmi metsa all. Higimull otsa ees potsatab Midrimõmmi lehehunnikusse. „Ei jaksa!” poriseb Midrimõmm. Midrimõmmi tahaks proovida tantsimist. Talle meeldib väga muusika. Muusika paneb puusad nõksuma ja teeb meele heaks. Midrimõmm kardab, et teised hakkavad ta üle naerma. Ema julgustab ikka proovima. Ta õmbleb mõmmile ilusa roosa seeliku, millega saab toredasti keerutada. Midrimõmm tõmbab seeliku selga, paneb muusika käima ja hakkab mööda hoovi ringi keerutama ja tantsima. Teised midriloomad vaatavad esialgu kaugemalt ja imestavad: „Mida meie Mõmm nüüd küll teeb?” Nad näevad, et tantsimine on nende sõbra rõõmsaks teinud ja tulevad lähemale. „Kas meie tohime sinuga koos tantsida?” küsivad midriloomad. Midrimõmmi on nii rõõmus - lõpuks ometi on ta leidnud tegevuse, mida saab koos sõpradega teha. Tema kõht ei ole enam täis magusat mett ja ta jaksab nii kaua tantsida! Mida rohkem ta tantsib, seda osavamaks ja kiiremaks ta saab. Varsti saabki Midrimõmmi juba koos sõpradega hoovis kulli mängida.



HOOLIV MIDRIMÕMMI

Elas kord üks Midrimõmmi, kellele meeldis väga teisi loomi aidata. Ühel hommikul ärkas Midrimõmmi üles, pani sussid jalga ja läks jalutuskäigule. Jalutades nägi Midrimõmmi Midritriinut, kelle õhupall oli puu külge kinni jäänud. Midrimõmmi küsis uudishimulikult: „Mis lahti, Midritriinu?”

Midritriinu vastas kurvalt: „Ma läksin Midrihiire sünnipäevale, isegi õhupall oli kaasas, aga nüüd on see puu otsas kinni.”

Midrimõmmi noogutas ja tõstis Midritriinu piisavalt kõrgele, et ta õhupallini ulatuks. Kui õhupall oli käes, jätkas Midrimõmmi jalutuskäiku. Midritriinu läks aga rõõmsalt Midrihiire sünnipäevale.

Järgmisena märkas Midrimõmmi tiigi ääres Midrikiisut, kes istus nukralt ja vaatas tiiki.

„Mis viga?” küsis Midrimõmmi.

Midrikiisu vastas, pisar silmas: „Ma tahan õhtuks kala, aga ma kardan vette minna.”

Abivalmis Midrimõmmi astus tiiki, tõmbas käpaga läbi vee ja tuli tagasi peotäie kaladega. Kui Midrimõmmi kalad Midrikiisule andis, muutus Midrikiisu pisar naeratuseks.

Midrimõmmi asus uuesti teele. Ta oli juba pikemat aega kõndinud, ilma et kellelgi oleks abi vaja läinud. Midrimõmmi kodu juba paistis, kui ta märkas silmanurgast Midrikutsut. Midrimõmmi küsis: „Mis viga?”

Midrikutsu ei vastanud. Ta lihtsalt vaatas muru. Midrimõmmi liikus vaikselt Midrikutsu kõrvale ja vaatas samase kohta, kuhu Midrikutsu. Midrimõmmi ei näinud midagi muud kui muru. Midrimõmmi küsis jälle, mis Midrikutsul mureks.

„Ei midagi, ma lihtsalt mõtlen,” vastas Midrikutsu.

Midrimõmmi kehtas õlgu ja läks koju.

Koju jõudes istus ta diivanile ja mõtles, mis Midrikutsul tegelikult viga oli. Mõned ütlevad, et ta mõtleb siamaani.





KUIDAS MIDRIMAA ÕNNELIKUKS SAI

Kaugel-kaugel seitsme maa ja mere taga oli Midrimaa kuningriik, mida valitsesid kuningas ja kuninganna. Selles kuningriigis olid kõik elanikud väga kurvad. Ainsad, kes rõõmsad olla oskasid, olid midrimõmmid Mimmu, Mammu ja Mõmmu. Nemad käisid igal pool ringi naeratus näol, tervitasid kõiki ja laulsid. Kui teised nendega kokku juhtusid, vaatasid nad mõmmidele alati tüdinud nägudega otsa ja pöörasid selja.

Ühel päeval tuli nende kuningriiki külastama suur staar Midrihobu. Tal oli vikerkaarevärviline lakk ja kuldsed kabjad. Ta küsis elanikelt, kus elavad midrimõmmid. Ta kohtus midrihiirtega, kes oskasid õige teeotsa kätte juhatada. Hobu tänas neid viisakalt ja läks edasi. Midrihobu leidis varsti õige maja üles. Ta koputas uksele, Mammu avas selle ja kutsus Hobu sisse. Toas teelaua ääres istudes seletas Hobu neile, miks ta oli tulnud.

„Olen kuulnud, et see on kõige kurvem kuningriik üldse ja ma tahaksin teid aidata. Miks kõik siin nii kurvad on?“ päris Hobu.

„Nad ei oska rõõmsad olla,“ seletas Mõmmu.
„Nad ei näe millestki rõõmu.“

Üheskoos otsustasid nad õpetada kuningriigi elanikele, kuidas leida rõõmu väikestest asjadest.

Esimesena läksid nad aasale, kus elasid midritriinud. „Miks te nii kurvad olete?“ küsisid nad triinudelt.

„Meil on aasal ainult nelja sorti lilli. Ära tüütab!“ vastasid nood.

Mõmmid ja Hobu vahetasid omavahel pilke ja hakkasid seletama:

„Aga vaadake, kui ilusad need on! Valged, sinised, roosad, kollased – teil on ju terve värviline lillemeri!“ Triinud vaatasid enda ümber ringi, mõtlesid natuke ja nende silmi tekkis sära. „On tõesti!“ tõdesid nad naerulsui. Triinud tänasid mõmmisid ja Hobu ning viimased läksid edasi midrikutsude juurde.

„Miks te nii kurvad olete?“ pärisid nad kutsudelt. Kutsud seletasid, et nad olid oma kondid maha matnud, aga ei mäleta enam kuhu.

„Aga tehke sellest mäng,“ pakkus Mammu. „Mängige kondipeitust! Otsige üheskoos kondid üles ja pärast jagage ära!“

Kutsud mõtlesid veidi ja jooksid siis kõik eri suundadesse laiali.

„Leidsin!“ kõlas mõne aja pärast põõsa alt.

„Leidsin!“ kõlas ka puu juurest.

Üheskoos leidsidki nad kõik kondid üles ja jagasid pärast võrdselt ära. Nii said ka kutsud õnnelikuks.

Mõmmid ja Hobu käisid niimoodi terve kuningriigi läbi. Lõpuks jõudsid nad ka kuninga ja kuninganna juurde. Nad õpetasid kõikidele, kuidas leida rõõmu ka kõige väiksematest asjadest. Terve kuningriigi rahvas sai rõõmsaks ja elasid õnnelikult elu lõpuni.





ÜLLATUS EI HÜÜA TULLES

Ühel päeval said väike kiisutüdruk Lilli, linnuke Püü ja koerapoiss Possu kokku väikeste midriloomade mänguväljakul. Kiisutüdruk Lilli hakkas liivakooke küpsetama. Linnuke Püü sulistas porilombis ja koerapoiss Possu üritas vihmast märjal puudel ronida ning tasakaalu hoida.

Ühe liivakasti lombi äärel kükitas väike õnnetu lepatriinu Täpi. Ta kuivatas oma märjaks saanud tiibu. Ta oli väga hirmul, sest tema lähedal sulistas linnuke Püü. Linnuke võis ta iga hetk oma noka vahele haarata ja minema viia. Kuna Täpi oli märg, ei saanud ta lendu tõusta ja põgeneda.

„Mis sa sa värised siin?“ küsis Püü. „Tule ujuma! Kas sulle vesi ei meeldi? Oled selline hale ja pisike!“

Püü naeris Täpi üle.

Kiisuke Lilli jalutas mööda ja lükkas kogemata oma käpaga lepatriinu liiva sisse. Ümarad liivaterad kleepusid lepatriinu märgade tiibade külge. Lepatriinu tundis, et nüüd on tal raske isegi jalgu liigutada, sest iga liivatera oli tema jaoks kivisuurune.

Midrihobu hirnus: „Ihahahaa! Kohe näha, et pead veel kasvama, ega see mõni tittede mänguväljak ole.“

Lepatriinu pani silmad kinni ja nuuksus nutta.

„Lepatriinud ongi ju väiksed, milles ma süüdi olen, et keegi minu sõber ei taha olla?“ mõtles ta.

Korraga kostis väikese tüdruku hää: „Ema, tule vaata kelle ma leidsin! Ma leidsin selle sügise viimase lepatriinu.“

Tüdruk Piia kükitas liivakasti äärel, sirutas käe välja ja aitas lepatriinu oma peopesale.

Piia ütles Täpile: „Ma puhun need liivaterad su tiibadelt ja soojendan sind oma peopesal.“



Seejärel hüüdis ta imetlevalt: „Ema, vaata kui armsa väikse sõbra ma endale leidsin. Tal on lausa kuus täppi!“

Piia läks murule, sirutas käe välja ning hüüdis: „Lepatriinu lenda koju, seal ootavad sind sinu ema ja isa.“

Lepatriinu ronis kõdi tehes tüdruku väikese sõrme otsa, sirutas tiivad laiali ja tõusis lendu.

„Ema, kas ma näen oma väikest sõpra veel?“ küsis Piia. „Isegi kui sa teda enam ei näe, siis südamesse jääb ta sulle alati.“



PIPO

Elas kord üks väike kutsikas. Selle kutsika nimi oli Pipo. Pipo oli väga arglik ja väike. Seepärast teda mõnikord narriti. Pipo tahtis väga mängida teise koera Pontu ja tema sõpradega.

Alati, kui Pipo otsustas minna mängima teiste loomakestega, hakkas Pontu Pipot narrima: „Sa oled liiga tita, et minu või minu sõpradega mängida!” Pipo muutus kurvaks ja vantsis koju.

„Ema, ma ikka ei taha täna teistega mängida,” ütles Pipo. Ema imestas: „Kas midagi juhtus? Tavaliselt hullad mitu tundi väljas ja tuled alles õhtusöögiks koju.” „Ei midagi erilist, lihtsalt väsisin ära,” vastas Pipo ja läks oma tuppa. Järgmisel päeval otsustas Pipo uuesti õue minna. Pontu vist juba ootaski Pipot. „Mine ja mängi mujal, tita!” käratas Pontu. Nüüd oli Pipo juba väga kurb.

„Emme, ma ei taha enam mitte kunagi õue ega lasteaeda minna!” nuuksatas Pipo. Ema võttis Pipo kaissu: „Räägi, mis juhtus. Kui sa ei räägi, ei saa ma sind aidata.” „Pontu ütles, et ma olen tita ja ei saa tema ja tema sõpradega mängida,” seletas Pipo. „Homme ma lähen ja räägin sellest lasteaias ja kõik saab korda,” ütles ema. Järgmisel päeval, kui Pipo lasteaeda läks, tuli Pontu tema juurde. „Ma palun väga vabandust. Ma enam nii ei tee,” ütles Pontu. Pipo ja Pontu said sõpradeks ja mängisid alati koos.

KUI SA EI RÄÄGI OMA MUREST, SIIS SEE EI LAHENE!





MIDRITRIINU SEIKLUSED

Ühel päikesepaistelisel talvehommikul ajas miski Midritriinu une ära. Ta läks rändama, sest ta soovis endale sõpru leida. Kõigepealt tuli talle vastu Midrikutsu. Midritriinu oli hea suhtleja. Ta kutsus julgelt Midrikutsu endaga kaasa rändama. Kuna Midrikutsu oli rõõmus tegutseja, võttis ta Midritriinu ettepaneku kohe vastu.

Üheskoos rännates jõudsid nad imeilusale aasale, mida kattis kohev lumevaip. Lumi sätendas päikese käes. Neile kappas vastu Midrihobu, kes oli ka julge suhtleja ning küsis teistelt: „Kuhu rändate?“ Sõbrad vastasid: „Läheme uusi sõpru otsima, kellega oleks tore koos mängida. Tule ka meiega kaasa!“ Midrihobu oli rõõmuga nõus.

Aas jäi selja taha ning kolmekesi jõuti metsarajale, mida ääristasid lumemarjapõõsad. Korraga kuulsid nad metsast tulevat krabinat. Sõbrad jäid kuulatama. Kes see võiks küll olla? Põõsaste vahelt pistis pea välja unine Midrimõmmi. „Kes teie olete?“ küsis ta. „Midritriinu, Midrikutsu ja Midrihobu. Aga kes sa ise oled?“ „Mina olen Midrimõmmi. Kuhu teie tee viib?“ „Me otsime uusi sõpru. Kas sina ka tahaksid meie sõber olla?“ „Muidugi tahan,“ ütles Midrimõmmi. Sõbrad kutsusid ka Midrimõmmi kaasa rändama.

Eemalt paistvast lumemütsides kuusikust oli kuulda linnulaulu. Sõbrad seadsid sammud kuusiku poole, et vaadata, kes seal külmal talvapäeval nõnda kaunilt laulab. Ja ühe tiheda kuuse ladvas märkasid nad imeilusat värvikirevat lindu. Sõbrad jäid kaunist linnulaulu kuulama. Kui lind oli oma laululood lõpetanud, märkas ta kuuse all kuulajaid. „Kes teie olete?“ küsis ta. „Mina olen Midritriinu.“ „Mina olen Midrimõmmi.“ „Mina olen Midrihobu. Aga kes sina oled?“ „Mina olen Midrilind.

Kuhu lähete?“ „Rändame ringi ja otsime sõpru kellega oleks tore koos mängida, tule meiega kaasa.“ Midrilind oli rõõmuga nõus kaasa minema.

Lumine kuusetukk jäi selja taha ja sõbrad jõudsid lagendikule, kus märkasid ühte suurt ja ilusat maja. Maja katust ääristasid päikese



käes sädelevad jääpurikad. Aias paistsid suured lumehanged, mille lumetuisk oli kokku keerutanud. Sõbrad tahtsid minna maja lähemalt uurima. Aiaäärt pidi edasi liikudes, kuulsid nad imelikku appihüüdu. Nad märkasid aia all lume sees väikest halli loomakest. Tema oligi haledasti piiksunud. „Kes sa oled ja mida sa seal teed?“

Hiireke ei kartnud üldse teisi suuri loomi ja ütles: „Olen Midrihiir. Ma tahtsin vaatama minna, kes seal aias kilkab, aga jäin siia aia alla lumme kinni.“ Sõbrad-rändurid tõttasid Midrihiirele appi. Aitasid ta aia alt välja. Midrihiir tänas. „Kes teie olete ja kuhu lähete?“ „Meie rändame ringi ja otsime uusi sõpru, kellega oleks tore ja lõbus mängida,“ ütles Midritriinu „Tule meiega koos uusi sõpru otsima.“ Midrihiir oli rõõmuga nõus kaasa tulema. Üheskoos hakati otsima aiaväravat. Aiavärava avas neile armas kiisuke. „Tere! Mina olen Midrikiisu. Kes teie olete?“ „Mina olen Midritriinu.“ „Mina olen Midrihobu.“ „Mina olen Midrimõmmi.“ „Mina olen Midrilind.“ „Mina olen Midrihiir.“ Midrikiisu rõõmustas nendega tuttavaks saamise üle. „Kuhu rändate?“ küsis Midrikiisu. „Rändame ringi ja otsime uusi sõpru,“ ütlesid midriloomad. Midrikiisu tahtis väga endale uusi sõpru saada. Ta kutsus kõiki oma aeda lume sisse hullama ja liugu laskma. Tore on, kui sul on palju sõpru. Nendega on nii tore üheskoos mängida.



TUSATUJU PÄEV

Midrilinnul oli täna hommikul ärgates paha tuju. Kohe kui ta silmad lahti tegi, oli ilm kole, jalad valusad, kõht tühi, saba sorgus, suled rääbakil ja üleüldse tundus kõik pahasti olevat. Nii istuski Linnuke nukralt oma maja ees, pea norus ja vahtis ainiti enda ette. Täna ei rõõmustanud teda isegi see, kui Kiisu reipal sammul mööda astus ja tere hommikust hõikas.

Kiisu ei pannud Midrilinnu kurvameelsust esialgu tähelegi. Astus aga rõõmsal sammul edasi, sest ta oli teel Hobu juurde. Hobu oli kutsunud Kiisu enda juurde hommikusöögile - talle ei meeldinud üksi süüa. Talle ei meeldinud ka üksi jalutada, üksi mängida, üksi magada ega üksi lugeda. Kuna Kiisul oli kõht tühi, siis kiirustaski ta Hobu juurde hommikusöögile ja ei pannud Linnukese kurvameelsust tähele.

Kui Kiisu ja Hobu olid oma hommikusööki alustanud, tormas neist mööda Kutsu, kes küsis: „Kas teie teate, mis meie Midrilinnuga lahti on?”

„Ei. Mis siis temaga on?” küsis Kiisu üllatunult. Ta ei olnud midagi kummalist märganud.

„Ta tundub nii õnnetu. Jooksin temast mööda ja haugatasin tervituseks, aga ta isegi ei vaadanud minu poole. Istus seal liikumatult,” vastas Kutsu.



„Me peame midagi ette võtma!” tegi Hobu ettepaneku.

„Jah, muidugi peame,” oli Kiisu nõus. „Kui meie sõber on õnnetu, siis on meie ülesanne tema tuju uuesti heaks muuta!”

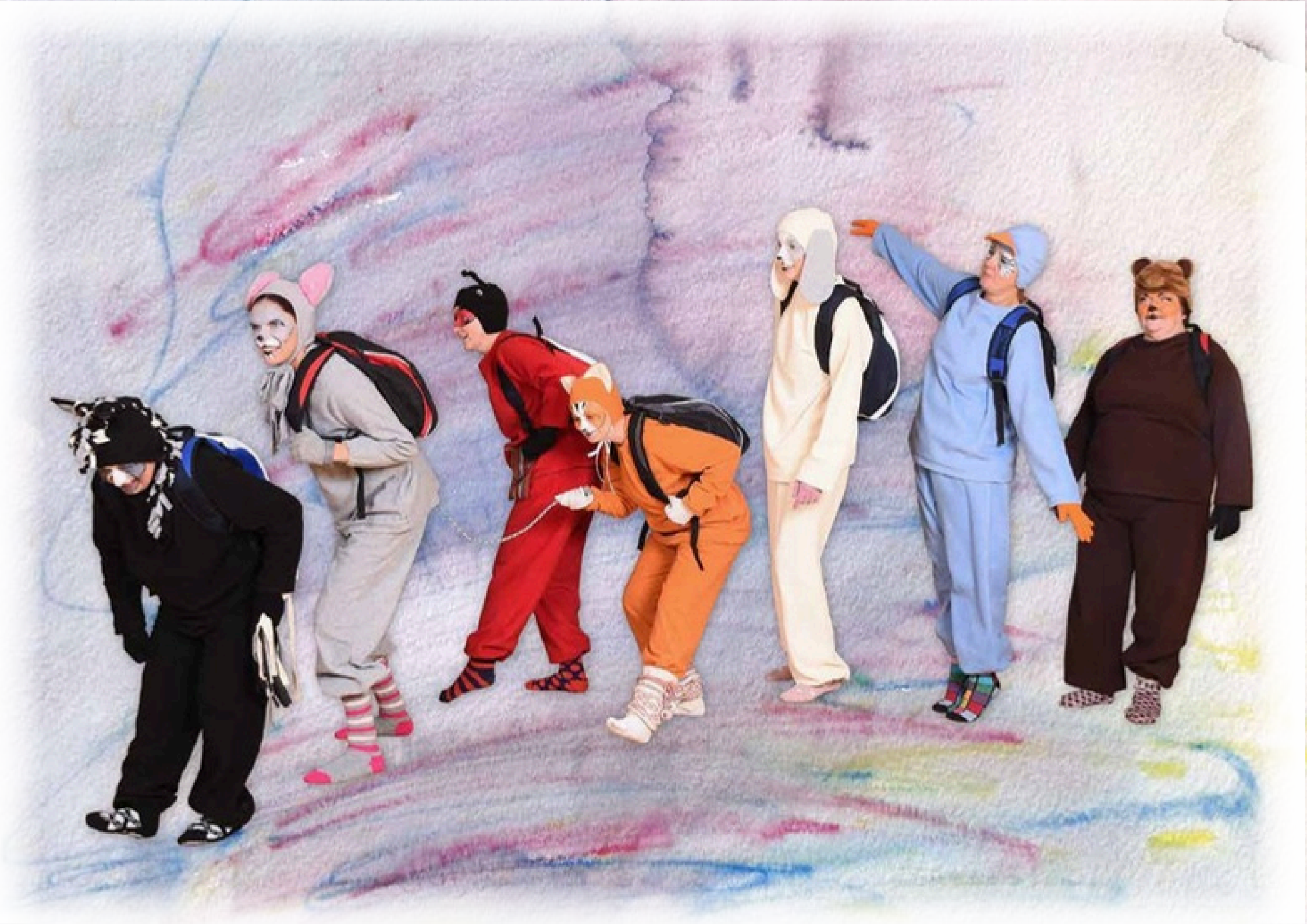
„Just! Sõbrad on kõige parem rohi kurbusele,” nõustus Hobu.

Ja nii mõtlesidki sõbrad välja plaani, kuidas Linnukese päev rõõmsamaks teha. Kutsu jooksis läbi Midrimaa ja teatas ka Hiirele, Triinule ja Mõmmile, mis neil plaanis on.

Midrilind kükitas samal ajal endiselt tujutult oma maja ees. Tal polnud aimugi, et sõbrad peavad tema tuju tõstmiseks salaplaani. Äkki kuulis Linnuke oma sõpru tulemas. Ta tõstis veidi pead ning sirutas noka uudishimulikult püsti.

Kiisu ja Hiireke valmistasid Midrilinnule maitsva hommikusöögi. Hobune tantsis koos Mõmmiga hommikust virgutustanstu. Kutsu ja Triinu laulsid lõbusat lauluviisi. Nähes oma vahvaid ja lõbusaid sõpru, tundis Linnuke, kuidas ka tema tuju paranes.

„Mõnikord hommikul ärgates kohe lihtsalt on selline tusane tuju ja kõik tundub pahasti olevat. Aga päris kindlasti on võimatu olla kurb, kui sul on nii palju toredaid sõpru, kes sinust hoolivad,” sõnas Midrilind ning ruttas sõpradega mängima.



KEVADE OOTUSES

Õhus oli tunda juba värsket kevade lõhna ning kuulda Midrilindude kõlavat laulu. Midrimaal meenutas lund veel vaid räästast tilkuv vesi ning mõni üksik sulamata jäätükk õuel. Nii ei jäänudki Midrimaa elanikel üle muud, kui jätta talvega lõplikult hüvasti ning minna kevadet avastama.

Kutsud teadsid juba varasemast, et kevadest annab märku see, kui lumikellukesed oma ninad maa seest välja pistavad. Kiisud olid aga näinud, et kevadel ilmuvad akendele pisut unised kärbsed, keda on põnev sumisemas vaadata ning vahel natuke käpaga togida. Lepatriinude ja Mõmmidega on teised lood: nemad on terve talve maha maganud ning saavad kevade tulekust aru selle järgi, kui uni hakkab lõpuks otsa saama. Hiired on aga tähele pannud, et kogu aeg ei olegi enam nii pime - kevade päevad on pikemad ning valget aega on igas päevas järjest rohkem. Hobud on märganud, et kevad on kohal siis, kui taevas näeb virmaliste asemel jälle vikerkaari. Linnud on aga need, kes kuulutavad kevadet kõige kõvemini oma heatujulise ja kõlava lauluga. Nii olidki kõik loomad ka sel aastal aru saanud, et kevad on kohe-kohe kätte jõudmas.

Kevad ei ole aga niisama passimiseks - kevad on tähtsuse, lõbutsemise, seikluste ja uute sõprade leidmise aeg. Seepärast ei saanud ka Midrimaa elanikud niisama käpad ja tiivad rüpes istuma jääda.

Ühel ilusal hommikul otsustas Midrikiisu sõbrad kokku kutsuda ning nendega koos matkama minna, et üheskoos kevade tuleku üle rõõmustada. Kiisu, Kutsu ja Hobu olid kohe valmis teele asuma, kuid Hiireke muutus kurvaks.

„Vaadake mind, ma olen nii väike ja mu jalad on lühikesed. Ma ei jõua teiega sammu pidada. Ja lennata ma ka ei oska nagu Lepatriinu või Lind.“ „Ära muretse,“ lohutas teda Kiisu, „me saame su vaheldumisi oma turjale võtta ning kanda. Nii ei pea sa muretsema, et teistest maha jääd.“ „Aga kas meil matkal süüa ikka on? Mina tahaks hirmsasti oma talvevarudeks kogutud mustikad ka kaasa võtta, sest ma olen terve talv söömata olnud ja kõht on tühi,“ muretses Mõmm. „Jah, muidugi, Mõmm. Igaüks saab endale täpselt nii palju süüa kaasa võtta kui kanda jõuab,“ vastas Kutsu. Selle üle oli Mõmmil hea meel.

Lõpuks paistis, et kõik on teeasumiseks valmis: söögipoolis kaasa pakitud ning sõbrad kenasti koos. Seltskond asus teele. Hobu uhkelt kõigi ees, pisike Hiir ja Lepatriinu tema seljas. Hobu järel kepslev Kiisu ja tähtsal sammul astuv Kutsu. Nende peade kohal lendas laulu siristav Linnuke. Kõige lõpus aga veel veidi unise olemisega Mõmm, kes aeg-ajalt peadpidi mustikakaussi sukeldus ning sealt siis head-paremat kõhtu pistis.

Matkal leidsid sõbrad mitmeid märke sellest, et kevad on

tõepoolest käes. Jõel polnud enam jääd, lumikellukesed olid oma pead maa seest välja pistnud ja puudele ilmusid juba lehepungad. Sõbrad nautisid matkal ilusat ilma ning kaasavõetud sööke ja üksteise toredat seltskonda.

Kui loomalapsed koju tagasi jõudsid, olid nad vahvast päevast nii väsinud, et uinusid peaaegu kohe. Ainult Mõmm ja Lepatriinu ei soovinud uuesti magama jääda, sest nemad olid ju alles äsja oma pikast talveunest ärkanud.





MIDRILINNUKESE ÕPPETUND

Elas kord üks Midrilinnuke. Ta oli viieaastane. Talle meeldis väga lasteaias käia. Midrilinnule meeldisid tema rühmakaaslased ja õpetajad.

Oli esmaspäev. Midrilinnul oli aeg lasteaeda minna. Ema äratas ta üles kell kaheksa hommikul. Linnuke tundis, et täna tuleb hea päev. Ta sõi ja pani riidesse.

Midrilind jõudis lasteaeda. Ta märkas kohe, et midagi on valesti. Tavaliselt tuli Midrikiisu talle ukse peale vastu, kuid täna ta ei tulnud. Linnuke muutus õnnetuks. Rühma jõudes nägi ta, et Midrikiisu mängib hoopis teiste lastega. Midrilinnuke ei saanud aru, miks sõber mängib teistega. Tavaliselt olid nad alati koos mänginud.

Midrilinnul hakkas nutt kurku kippuma. Ta mõtles, et äkki Midrikiisu ei märganud tema tulekut. Midrilinnuke otsustas minna ja öelda Midrikiisule, et ta jõudis natuke hiljem. Et nüüd nad võivad mängima minna. Midrikiisu juurde jõudes ei saanud Midrilinnuke oma lausetki lõpetada, kui Midrikiisu jooksis juba koos teiste kaaslastega minema. Linnulaps oli segaduses. Ta ei saanud aru, miks Midrikiisu nii tegi. Ta läks hoopis üksinda nukkudega mängima.

Kätte jõudis söögiaeg. Midrilind võttis omale toidu ja läks laua äärde. Tavaliselt istus Midrikiisu tema kõrval, kuid täna istus ta hoopis teiste lauas. Midrilinnuke hakkas nutma. Ta sõi oma suppi, kuhu kukkusid suured pisarad.

Terve päeva mängis Linnuke üksi. Tema päev oli läinud väga halvasti. Koju jõudes läks Linnuke oma voodi peale ja nuttis. Siis hakkas ta mõtlema, mida ta oli valesti teinud.

Korraga tuli talle meelde, et eelmisel nädalal oli tema Midrikiisu vastu täpselt samasugune olnud. Ta oli mänginud teistega ja Kiisu oli olnud kurb. Midrilinnule tuli veel meelde, et eelmisel nädalal ei läinud ta Midrikiisut lohutama, kui Kiisu lasteaias vastu kappi kukkus. Ta otsustas, et järgmisel päeval läheb ta Midrikiisu juurde ja püüab temaga leppida.

Saabus järgmine päev. Midrilinnuke oli natuke ärevil. Lasteaeda jõudes märkas ta kohe, et Midrikiisu mängib jälle teiste lastega.

Midrilinnuke riietus ja läks rühma. Tema kõige suurem hirm oli see, et Midrikiisu ei andesta talle. Ta võttis julguse kokku ja läks Midrikiisu juurde. Midrilind ütles, et tal on väga halb tunne, et nad tülis on. Ta palus vabandust ja õnneks andis Midrikiisu talle andeks. Mõlemad lubasid nüüdsest olla teineteise suhtes hoolivamad. Edasi läks päev hästi. Midrilind ja Midrikiisu mängisid kogu päeva koos. Nad olid jälle parimad sõbrad.





JUTT

Õues oli jälle päiksepaisteline päev. Väikesed kutsud kogunesid parki ning mõnulesid rohelisel murul. Nad arutasid, mida võiks peale hakata.

Kõige pisem tegi ettepaneku: „Vaatame taevast!“ Niisiis pöörasid Kutsud ennast selili ning hakkasid taevast jälgima. Päikesekiired paitasid ja soojendasid neid, õues oli eriliselt hea. Üks kutsudest tegi ettepaneku: „Hakkame ütlema, mille moodi pilved on!“

Kõik kutsud olid rõõmuga nõus. Järjest hakati välja haukuma erinevaid asju: kes nägi hunti, kes nägi konti, kes nägi kiisut ja kes nägi autot.

Järsku aga hüüatas üks kutsu: „Vaadake, taevas on samasugune kutsu nagu meie!“

Kõik vaatasid imestusega ja tõepoolest - üks pilveke meenutas neile väga neid ennast. Vaikuses jälgiti, kuidas pilv aeglaselt edasi liigub. Äkki küsis üks kutsu: „Kuidas on selle pilvekutsu nimi?“ „Paneme talle meie oma nime! Aga ma ei mäeta, mis see oli!“ ütles teine.

Kutsud vaatasid üksteise poole, kratsisid ennast kõrva tagant, aga nimi ei tulnud meelde. Üks suurem koerapreili tegelikult teadis nime, aga ta tahtis välja mõelda põneva seikluse, mille käigus selgub kutsude nimi.

Koerapreili tõusis püsti ja kutsus kõik kutsud endaga kaasa. Ta seletas kutsudele: „Selleks, et teile meenuks teie nimi, peate ühekoos leidma õitsva kollase lillekese. Kui olete selle leinud, kutsuge

mind enda juurde!“ Kõik kutsud haukusid ühekoos rõõmust. Mõni lausa ajas oma saba taga. Üks kutsu hõikas: „Hakkame nüüd koos tööle ja otsime lille üles!“



Kutsud panid plaani paika: nad liiguvad üksteise kõrval, vaatavad iga kivi alla ja kes lille leiab, annab sellest kohe märku. Niisiis alustasid kutsud oma liikumist. Kui nad oli mõnda aega otsinud, tundis pisike kutsu, et tema hakkab väsimat ja üks jalg hakkas valutama. Ta muutus õnnetuks ning jäi teistest maha. Kui koerapreili tema juurde tuli, siis kutsu haugatas kurjalt. Nii kurjalt, et koerapreili ehmus. Pisike kutsu tundis ennast halvasti, sest ta ei tahtnud ehmatada, aga ta ei osanud muudmoodi oma paha tuju näidata. Teised kutsud said aru, et midagi on juhtunud. Nad jooksid pisikese kutsu ja koerapreili juurde ja küsisid, mis pisikesel juhtus. Pisike kutsu teatas, et on väsinud ja tema jalg valutab. Kutsud ütlesid, et hoolivad pisikesest ja lasevad tal puhata. Nad otsivad ise lille üles. Pisike kutsu jäi puhkama. Teised läksid lille otsima.

Mõne aja pärast hüüdis keegi, et leidis lille. Kõik jooksid seda imelist lillekest vaatama – see kollane lill oli kõige ilusam asi, mida nad olid üle pika aja näinud. Koerapreili seletas kutsudele: „See lill on nii ilus, sest ta on enda eest hoolt kandnud. Kui tal oli külm - puges peitu, kui oli janu – jõi vett, kui tundis valu – pöördus teiste lillede poole ja palus abi.“ Koerapreili kinnitas, et mitte ainult lillekesed ei hoolitse enda eest, vaid ka kõik kutsud peavad hoolima enda tervisest. Kutsud kuulasid suure huviga koerapreili õpetussõnu ning lubasid, et hoolitsevad edaspidi nii enda kui teiste eest veel rohkem.

Tagasi parki minnes küsis koerapreili, mis kutsudel sellest päevast meelde jäi. Üks kutsu hõikas: „Peab olema hooliv!“ „Püüan olla viisakas ka siis, kui mul endal on tuju halb!“ lisas teine. Keegi hüüdis veel: „Ja kindlasti peab hoolima oma tervisest!“

Vastuseid kuuldes küsis koerapreili, et miks peab nii olema. Kutsus hõiskasid rõõmsalt üheskoos:

„Sest meie oleme MIDRIKUTSUD!“ Nii meenuski kutsudele nende nimi.



MIDRIJUTT

Ühel ilusal hommikul otsustas Midrikiisu hakata tervislikult sööma. Aga mis on tervislik ja kasulik? Seda peab küsima sõprade käest. Midrikiisu läks Midrihobu juurde. “Ütle palun, mida sina sööd, et jooksed kiiresti nagu tuul?” “Mulle meeldib hommikuti porgandit krõmpsutada.” “Uuh, porgandit ma küll ei söö! Lähen küsin hoopis Midrihiire käest.” Midrikiisu läks Midrihiire juurde. “Ütle palun, mida sina sööd, et oled nii osav?” “Mulle meeldib vahepalaks nakitseda õuna.” “Uuh, õuna ma küll ei söö! Lähen küsin hoopis Midritriinu käest.”

Midrikiisu läks Midritriinu juurde. “Ütle palun, mida sina sööd, et oled nii ilus siin maikellukese peal?” “Mulle meeldib lõunaks maiustada roheline salatiga.” “Uuh, rohelist salatit ma küll ei söö!

Lähen küsin hoopis Midrikutsu käest.” Midrikiisu läks Midrikutsu juurde. “Ütle palun, mida sina sööd, et oled nii krapsakas?” “Mulle meeldib ooteks närida kotletti.” “Uuh, seda ma küll ei söö! Lähen küsin hoopis Midrimõmmi käest.” Midrikiisu läks Midrimõmmi juurde.

“Ütle palun, mida sina sööd, et oled nii tugev ja julge?” “Mulle meeldib õhtuks matsutada mett.” “Uuh, mett ma küll ei söö!

Lähen küsin hoopis Midrilinnu käest.” Midrikiisu läks Midrilinnu juurde. “Ütle palun, mida sina sööd, et lendad nii kõrgele?” “Mulle meeldib enne uinumist seemneid nakitseda.” “Uuh, seemneid ma küll ei söö! Lähen parem koju tagasi.”

Nii lonkis Midrikiisu kodu poole ja mõtles: „Milline on minu tervislik toit?“

Mõtles, mis ta mõtles, arutles, mis ta arutles, kuid järsku hüppas õhku ja hõikas: „Mina armastan ju kala! Selles on ka palju kasulikku, järelkult on ka minu toit tervislik. Ma jooksen ju kiiresti, hüppan kõrgele ja jõuan õues mängida. Olen üks rõõmus ja tervislik Midrikiisu! Kindlasti proovin ka sõprade lemmikpalasid, sest proovimine ei tee kunagi halba!

Proovi sina ka, sa ei kahetse!





MIDRIHIIR JA VÕILILL

See juhtus ühel kaunil kevadhommikul. Kõikjal kajas linnulaul. Maapind lõhnas käärivast mullast ning vasttärkanud taimedest.

Midrihiir pistis oma uudishimuliku nina urust välja. „Ohhoo! Ja nii ongi!”

Võilill oli end taas ta uru lävele õitsema seadnud. Alles eelmisel kevadel oli täpselt samasugune lugu olnud. Miks? Küsimus „Miks?” peakeses tagumas otsis Midrihiir sellele vastuseid. „Miks minu ukse taga?” „Miks nii kollane?” „Miks võilill meeldib mesilastele?” „Miks sööb lehm võililli?”

Vot see küsimus Midrihiirele meeldis – lehm sööb võilille, annab piima, piimast tehakse juustu ja kõik hiired armastavad juustu.

„Miks on võililli nii palju? Kui palju võililli kokku on?” Selle kevade otsustas Midrihiir pühendada uurimistegevusele.

Midrihiir kutsus sõbrad kokku. Neid tal jagus: Midrilind ja Midrimõmmi ja Midritriinu ja Midrihobu ja Midrikutsu. Peale natukest kõhklemist kutsus ta ka Midrikiisu kohale. Kõik hakkasid võililli loendama. Saadi väga suur number – mitu tuhat triljonit ja musttuhat ka veel. Vastuse sai ka küsimus „Miks nii kollane?” Midrihiir ja ta sõbrad olid loendamise käigus kõik kollaseks muutunud. Nüüd nägid nad välja palju ilusamad, kevadisemad, lõhnavamad.

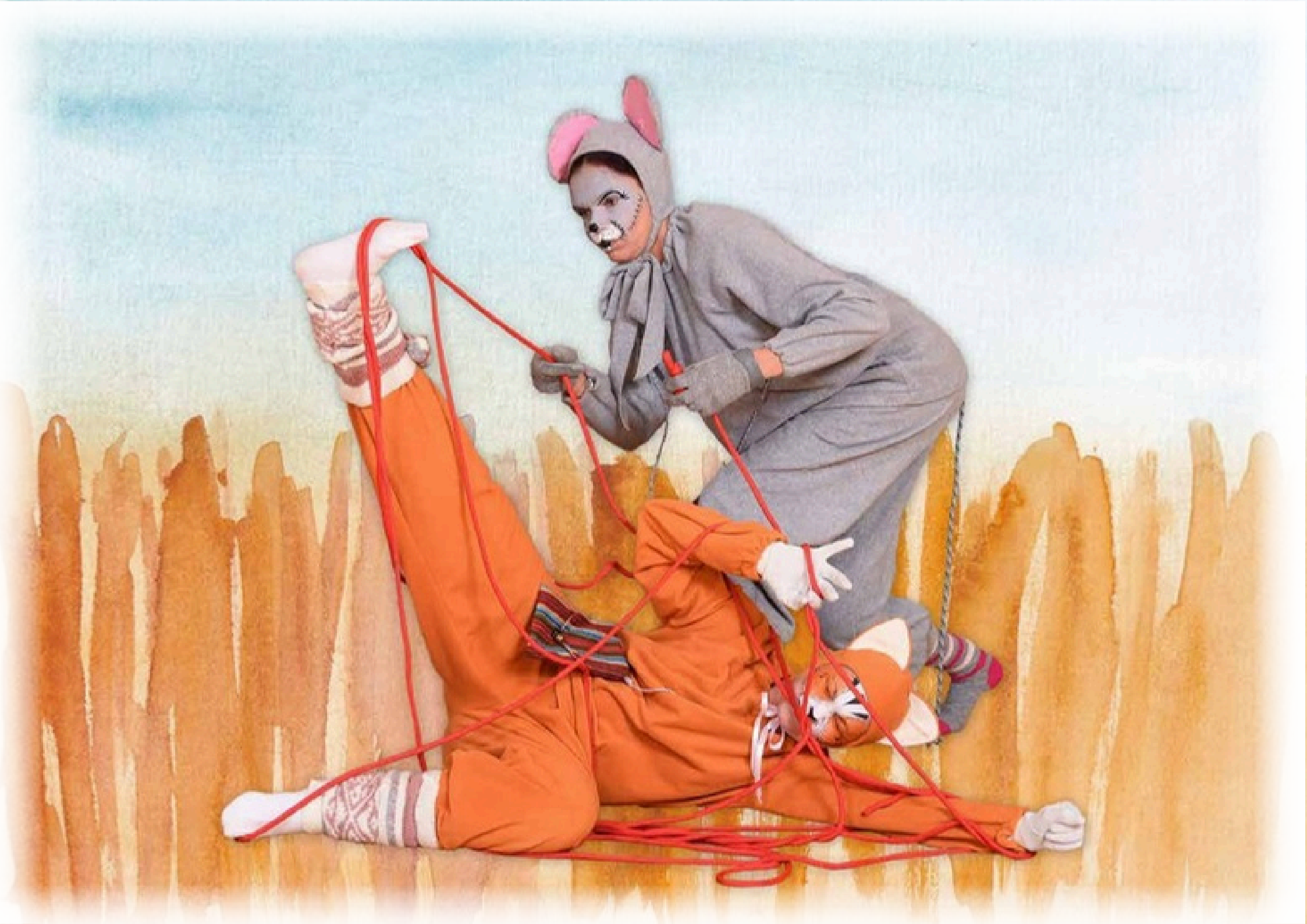
Kus lõhna, seal mesilasi. Mesilased lendasid kohale ja laskusid küll võililleõitele, küll Midrihiirele ja tema sõpradele.

Midrihiir küsis: „Mida sa mesilane siin kollasel võililleõiel teed?”

Mesilane seletas: „Kollane võililleõis paistab kaugele ja lihtsalt meelitab mind enda juurde. Ma võtan õielt mett, aga samas ka tolmutan võililleõisi. Nii hakkavad lillel seemned valmima. Hiljem saadab võilill oma seemned kui väikesed langevarjurid lendu. Ikka selleks, et võililli oleks palju ja igal pool.” Nii sai Midrihiir ootamatult vastuse oma küsimusele kollasest värvist. Kuid soov kõike teda, oli Midrihiirt juba päästmatult tabanud. Ta otsustas, et kaevab oma lävel oleva võilille välja ja istutab kusagile mujale. Võilillelehed on liiga suured ja varjavad ta uru ukse kevadpäikese eest. „Huvitav, milline on võilill mulla sees?” mõtles Midrihiir. Midrihiir kaevas ja kaevas ja kaevas ja kaevas. Võilillel oli väga pikk juur. Nagu porgand kohe!

Nüüd jääb meile kõigile koos Midrihiirega võimalus uurida: kui pikk on võilille juur? Mida saab sellest juurest, valmistada? Milliseid mänge saab mängida võililledega?





HIRMUL ON SUURED SILMAD

Metsa serval oli üksik maja. Ühel päeval kolis sinna hiirepere.

„Linnakära on tüütu,“ oli arvanud hiireisa ja pakkinud oma pere asjad kokku. Hiirepere reisis oma uude elamispaika postipaki sees. Rahu ja vaikus, mida hiirepere maamajja otsima läks, oli alguses väga hea. Aga pikapeale muutus elu väikese hiiretüdruku Tipi jaoks igavaks. Tal polnud kellegagi mängida.

Tipi vanemad käisid tihti kaugemalt toitu toomas. Väike Tipi jäi koju. Ootamine oli pikk ja igav.

Maja lähedal oli mets. Sinna ei tohtinud Tipi minna. Mets tundus küll põnev, aga Tipi oli harjunud oma vanemate sõna kuulama.

Tipi mängupaigaks sai viljapõld, aga see oli tühi, krabisev ja igav. Tipi veeretab põllul kivikesi kõrte vahele ja ajas oma saba taga. See oli igav.

Ühel vihmasel päeval läksid Tipi vanemad jälle toitu otsima.

„Hea, et mina olen soojas toas,“ lohutas Tipi ennast. Ta sättis end aknale ja lootis, et näeb varsti oma vanemaid tulemas.

Siis aga märkas ta metsa piiril liikuvat imelikku karvapalli. Tipi polnud midagi sellist kunagi näinud – olendil olid vurrud nagu temalgi, aga saba ja käpad olid hoopis teistsugused. Imelik olend tegi kaeplikku häält. Tipi sai aru, et karvakera on hädas.

Ta pugus aknaavast välja ja läks katusele. Sealt libistas ta end mööda vihmaveetoru alla ja hiilis hädalisele lähemale. Jah, kummaline olend oli tõesti hädas. Tema käpad olid nõõripuntras kinni. Vihma sadas ja kiisu näugus hirmunult.

Tipi võttis julguse kokku ja hakkas kiisu jalgu kinni hoidvat nõõri läbi närima. Kui kiisu käpad vabanesid, põgenes ta metsa. Tipi ootas, aga loom ei tulnud tagasi.

Sadu jäi järele. Vanemad saabusid toiduretkelt. Tipi otsustas oma ohtliku seikluse enda teada jätta. Ta ei tahtnud vanematele muret valmistada.

Elu metsamajas jätkus vanaviisi. Tipi püüdis tegevust leida. Ühel päeval jalutas ta kaugemale kui tavaliselt. Veidi rohkem metsa äärde. Seal oli suur kivi, mille päike oli soojaks kütnud. Sellel oli mõnus pikutada. Äkki hiiretüdruk ehmatas. Ta kuulis ähvardavat sisinat ja märkas enda suunas liikuvat rästikut. Mis edasi juhtus, oli väga kiire. Karvapall, kelle Tipi vihmajärgel nõõripuntras välja oli aidanud, hüppas tema juurde ja haaras ta oma lõugade vahele. Ta tõmbas Tipi kivilt maha. Tipi sulges hirmust silmad. Karvapall hoidis hiirt suus ja viis ta majatrepile ning pani hellalt maha.

„Tere, heategija. Jätsime ühe rästikuhärra just lõunasöögist ilma.“ „Kes sa oled?“ uuris Tipi.

„Midrikiisu,“ ütles karvapall. „Aga ma ei tohi sinuga sõbrustada, sest sa oled Midrihiir.“

„Kui me vanematele räägime, kuidas me üksteist päästisime, siis äkki nad lubavad meil koos mängida,“ arvas Tipi. Mõnikord siiski sobivad kassid ja hiired kokku!

Õhtul jutustas Tipi oma vanematele loo rästikust ja midrikiisust. Ta rääkis ka, kuidas tema kiisu nõõripuntras päästis. Kuigi vanadel midrihiirtel oli hirm, olid nad nõus Tipi ja kiisu sõprusega. Sellest ajast olid Tipi ja midrikiisu päevad täis mängu ja seiklusi. Tipi vanemad aga said aru, et mõnikord on hirmul liiga suured silmad.





MEIE KODU ON EESTIMAA

Ühel kevadhommikul ärkas Midrijänku rõõmsa tundega. Ta pani selga rahvarõivad, võttis kaasa sini-must-valge lipukese ja hüples rõõmsalt õue. Talle meenus, et täna on pidupäev ning Midriväljakule kogunevad kõik tema head midrisõbrad – hiired, kutsud, mõmmid, triinud, kiisud ja veel paljud teised. Taevas oli sini-sinine, must muld lõhnas ja mahe tuulehoog kiigutas valgeid õunapuuõisi. „Sinine, must ja valge - täpselt nagu meie Eesti lipp!“ mõtles jänku. Ta näitas ka sõpradele oma lipukest ja rääkis selle värvidest. „Oo!“ imestasid kõik ja vaatasid lippu suure austusega.

„Aga rukkilill? Kas teate, et rukkilill on Eesti rahvuslill?“ küsis nüüd Midrikutsu. „Jah, teame, rukkilill on väga ilus lill,“ noogutas Midritriinu. Ka teised midriloomad nõustusid triinuga.

„Tamm on meie rahvuspuu – tamm on nii tugev!“ mõmises Midrimõmmi.

Midrihiir teadis lisada, et Eesti rahvuslind on suitsupääsuke, aga rahvuskala on räim.

„Pidupäevadel kanname rahvarõivaid - need on meie uhkuse sümbol!“ ütles Midrijänku oma triibuseelikut imetledes ja sellele vööd sättides.

„Eestlased hoiavad kokku!“ laulsid midriloomad sini-must-valget lipukest lehvitades. Triibuseelikud, kirivööd ja mustad viltkaabud lisasid pidulikkust.

Kõik midrimaalased tundsid koosolemisest rõõmu. Nad laulsid, tantsisid, sõid musta leiba ja jõid kamajooki.

Tuul puhus üle Midriväljaku ja sosistas: „Hoidke oma Eestit, sest see on teie kodu!“





MÄRKA JA HOIA!

Emajõe ääres Luunjas elas Midrikiil. Ta oli südamlilik ja tark putukas. Luunja oli tema jaoks kodu, mille eest ta pidi hoolt kandma. Igal hommikul tegi Midrikiil Luunjale ringi peale. Ta tiirles läbi kopli, kus hobused närisid rohtu, lendas Roosiaia lillede kohal, vaatas mõisapargi vanu puid ja tervitas Luunja kuulsat hobusekuju.

Ühel päeval märkas Midrikiil koplis oma sõpra Midrihobu, kes kappas ringi ja korjas lilleõisi. „Midrihobu,“ hõikas Midrikiil. „Miks sa nii palju lilli korjad?“

„Need on nii kaunid! Ma tahan need kaasa võtta,“ vastas hobu. Midrikiil laskus talle lähemale ja sosistas: „Kui korjame kõik lilled ära, jäävad mesilased ja liblikad toidust ilma. Ja uusi seemneid ei tule.“ Midrihobu jäi mõttesse. „Sa oled tark, Midrikiil. Loodust peab hoidma,“ noogutas ta.

Edasi lendas Midrikiil roosiaeda. Seal kohtas ta Midrikiili, kes murdis roosipõõsast oksti.

„Miks sa oksti murrad?“ küsis Midrikiil imestunult.

„Ehitan pesa,“ vastas siil.

„Kui sa murrad liiga palju, jäävad roosid haigeks. Vaata, seal põõsa all on kuivanud oksaraage, mida saad kasutada,“ näitas kiil.

„On jah!“ noogutas siil. „Ma ei märganud neid. Aitäh.“



Nüüd lendas Midrikiil Luunja hobusekuju juurde. Seal kohtas ta Midritibu, kes keksis pahaselt kivide vahel. Murule oli jäetud krõpsupakke, plastpudeleid ja paberit.

„Kes küll nii oma prügi maha jätab?“ pahandas Midritibu. „Prügi rikub looduse ilu, aga mis veel hullem – loomad võivad seda süüa ja haigestuda. Nad võivad prügisse lõksu jääda,“ sõnas kiil. „Korjame selle kokku ja viime prügikasti!“ pakkus tibu. Nii tehtigi. Kui plats jälle puhas oli, ütles tibu: „Palju parem!“

Äkki kuulis Midrikiil kurba laulu. Ta lendas heli suunas ja leidis väikese Midrilinnu, kes istus maas ja nuttis. Tema pesa oli puruks tallatud. „Ära nuta,“ ütles Midrikiil õrnalt. „Me aitame sul uue kodu ehitada.“ Koos kogusid nad pehmeid kõrsi, lehti ja väikseid oksti. Ka Midritibu tuli neile appi. Varsti sai uus pesa valmis. „Aitäh teile,“ tänas Midrilind. „On nii tähtis, et inimesed ja loomad pesi ei lõhuks. Seal sünnib uus elu.“

Õhtul lendas Midrikiil Emajõe kohal ja mõtles: „Kui me igaüks teeme häid tegusid, märkame ja hoolime oma ümbrusest, siis on kogu maailm elamiseks parem koht. Loodus on meie kodu ja kodu tuleb alati hoida.“





MIDRIKIILI ÕUERÕÕM

Ühel hommikul lendas Midrikiil lasteaia mänguhoovi kohal. Päike paistis, puhus vaikne tuul. Hoovis sagisid juba Midritriinud, Midrimõmmid, Midrihiired ja Midrisiilid. Kõigil oli tegemist – ühed veeretasid rehve, teised sättisid torusid ja kolmandad koristasisid õuekööki. “Täna tuleb kindlasti väga tore päev!” sumises Midrikiil, kui ta kaaslaste juurde lendas.

Kolahoovis olid suured torud ja rehvid. Need kohe kutsusid endaga mängima! „Kui ma sikutaksin ühe toru liivakasti,“ mõtles Midrikiil, „siis saaksin ehitada pika tunneli.“ Ta tiris juba toru, kui ligi astus Midrimõmmi: „Pea kinni, sõber! Torusid ja rehve ei tohi kolahoovist välja viia! Need on mõeldud ainult siin mängimiseks. Kui me need ära viime, võivad need katki minna... või keegi võib nende otsa komistada.“ Midrikiil lasi torust lahti ja ohkas. Ta ei tahtnud, et keegi haiget saaks ning otsustas endale muu tegevuse leida.

Õnnetult kõndis Midrikiil õuekööki Midritriinu juurde. Seal olid potid, kulbid ja pannid igal pool laiali. „Kui me viiks need liivakasti, saaksime suure supipeo teha!“ rõõmustas ta ja hakkas koos sõbraga asju haarama. Siis tuli aga Midrisiil ja raputas pead: „Õueköögi asjad peavad jääma oma kohale. Kui me need laiali tassime, ei leia teised neid enam üles. Ja köögis ei saa enam mängida.“ Midritriinu ja Midrikiil panid asjad tagasi ja jäid mõtlema, mida edasi teha.

Koos otsustati kiikuma minna. Midritriinu ja Midrikiil nägid, et nende sõbrad seisavad puupakkudel ja tasakaalukiigul. Nii nad mõtlesidki katsetada seistes kiikumist. Nad ronisid kiikudele ning hakkasid hoogu tegema. Eemalt jooksis nende juurde Midrimõmmi, ise samal ajal karjades: “Stop!” Sõbrad ehmusid, tulid kiigult maha ja jäid hingeldavat Midrimõmmi vaatama. “Selle kiigu peal peab istuma, siin ei tohi seista! Nii ei saa te haiget. On palju ohutum!” lausus Midrimõmmi. Kui Midritriinu ja Midrikiil olid kaaslaste jutu üle järele mõelnud, leidsid nad ka ise, et istudes on palju parem kiikuda.

Õhtul sumises Midrikiil nukralt: „Mul oli tore päev, aga mitte päriselt. Ma tahtsin palju teha, aga ma ei tohtinud teha nii, nagu mina tahtsin.“ Järgmisel hommikul kogunesid sõbrad kolahoovi. Midrimõmmi ütles: „Kui me mängime nii, nagu peab, on kõigil turvaline ja tore.“ Midrihiir lisas: „Kui hoiame torusid, rehve ja õueköögi asju omal kohal, saavad need kaua kestma ning me saame ikka ja jälle nendega mängida.“ Siis taipas Midrikiil: „Reeglid ei võta mängu ära – need hoiavad alles rõõmu ja aitavad kaasa, et kõigil oleks päriselt tore päev!“





1 PUHTA METSA SALADUS

Sügise hakul kolis metsa uus elanik – Midrisiil. Siilike nuuskis metsa all kogu päeva ning püüdis leida kohta, kuhu end sisse seada. Sobiv pesakoht tundus olevat suure tamme all. Hakkas juba hämarduma. Siilike pidi esimese öö veetma lehehunnikus ning otsustas, et hommikuvalguses asub pesa sättima.

Hommikul puges siil lehtede seest välja ja vaatas oma uue kodu ümbrust. See, mida ta nägi, tegi siili kurvaks. Inimesed olid metsa alla jätnud pabereid, pudeleid ja kilekotte. „Nii ei saa ju mets hingata,“ ohkas siil ning asus koristama.

Agarat siili märkas mööda lendav Midrikiil. Kiil pakkus end siilile appi. Koos koristasid nad metsaaluse prügist puhtaks. Midrisiil tänas oma uut sõpra abi eest.

Pärast rasket tööpäeva istusid Midrisiil ja Midrikiil pehmele samblasele mättale ja imetlesid ilusat

puhast metsasalu ning rüüpasid tammelt alla potsatanud tõrukoortest sooja vaarikateed. Metsa ja sambla lõhn oli hoopis teine kui hommikul - see oli puhta metsa lõhn. Sõbraga koos oli ülimõnus puhata.

Siilike ja kiil istusid veel mõnda aega vaikusel. Nad kuulasid, kuidas tuul puulatvades tänulikult sosistas ja linnukesed rõõmsalt laulsid. Midrisiil tundis end nüüd päris koduselt – mitte ainult sellepärast, et ümbrus oli puhas ja korras, vaid tal oli nüüd ka sõber. Ta ütles: “Kui me kõik natuke hooliksime, oleks mets alati nii ilus.” Midrikiil noogutas ja naeratas. Nad istusid sõbralikult kõrvuti, kuni tähed taeva särama süütasid ja saabus uus öö.





NELI MIDRILOOMA JA ÜKS PABER

Midrimõmmi, Midrijänku, Midrikutsu ja Midritibu tahtsid hakata maalima. Neil oli palju värvipotsikuid, pintsleid, põllesid ja veetopse, aga ainult üks paber. Loomad olid nõutud – mida küll teha?

Midritibu pakkus: „Äkki saame kõik koos ühele paberile joonistada?“ „Olgu peale,“ ütles Midrimõmmi natuke vastumeelselt, „aga siis me joonistame seda, mida mina tahan! Teeme karukoopa!“

„Ei, joonistame jäneseuru!“ hõikas Midrijänku. „Jäneseuru ei ole üldse tore joonistada!“ arvas Midrikutsu, „teeme sellise uru, kus ikka kutsul ka mõnus oleks.“

Mida siis joonistada? Midriloomad hakkasid lausa vaidlema! Nad ei pannudki tähelegi, et Midritibu tahaks ka midagi öelda. Lõpuks nad väsisid üksteisega võidu rääkimast ja jäid korras vakka. Midritibu lausus nüüd vaikelt: „No joonistame siis sellise pesa, kus kõik saavad koos olla.“

„Mis pesa?! Ega me linnukesed ole!“ turtsatas Midrijänku ning jätkas: „Mina tahan joonistada urgu ja porgandit!“

„Mina tahan...“ alustas Midritibu, aga Midrimõmmi segas valjuhäälselt vahele:

„Mina tahan joonistada koopa ja mesitaru.“

„Mina tahan...“ alustas Midritibu uuesti, aga Midrikutsu hõikus temast üle: „Mina tahan joonistada uru koos kondiga.“ Midritibul hakkasid juba silmad kurvastusest märjaks minema. Lõpuks tekkis vaikuse hetk ja tibu sai öelda:

„Igaüks võiks siis joonistada oma soovi järgi. Paber on piisavalt suur. Mina tahan joonistada päikest.“

Kõik jäid imestunult Midritibu vaatama. Siis sähvas Midrikutsu : „Mida sa räägid?! Ei tee mingit päikest! Koopas ja urus ei paista ju päike!“ Midriloomad puhkesid naerma. Midrikutsu sõnad olid väga valusad. Midritibu tõmbas ennast sulgedesse kõssi. Sealt ei kuulnud ta enam teiste naeru. Tibu oli nagu pesas, oma pisikeses rahunemise pesas. Nüüd said teised midriloomad aru – midagi läks väga valesti. Midrikutsu, Midrijänku ja Midrimõmmi olid lõpuks ühel meelel ja ütlesid kui ühest suust: „Palun vabandust, Midritibu!“

„Me tahtsime kõik oma joru ajada ega kuulanud üksteise soove. Me ei pannudki tähele, mida teised rääkisid,“ lausus Midrijänku.

„Sina, Midritibu, proovisid kõigiga arvestada,“ lisas Midrikutsu.

„Kas sa oled nõus meiega koos joonistama?“ küsis Midrimõmmi ja lubas: „Igaüks saab joonistada seda, mida tema tahab.“

Midrikutsu jäi natuke mõtlikuks ja siis ütles: „Tegelikult oleks ju väga tore kui koopas ja urus paistaks päike.“

Midritibu näolt kadus kurbus! Naeratades ulatas ta sõpradele pintsleid. Peatselt valmiski vahva kunstiteos – suur koobas, mille ühel küljel oli kaks väiksemat urgu ning kõige selle keskel säras suur päike!





JONNAKAS MIDRITIBU JA SÜGISE KINGITUS

Midrimaal elas väike Midritibu, kelle sulestik oli kollane nagu küpsenud nisu, aga kelle põues peitis end kangekaelne jonn. See ei lasknud tibul olla abivalmis. Kui Midriema kutsus: „Midritibu, lähme õue porgandeid korjama,“ vastas tema: „Ei! Mina ei taha! Mina ei korja porgandeid! Ei!“. Või kui hõikas Midriisa: „Korjame kõik koos õunad puu alt kokku,“ raputas Midritibu pead ja torises: „Mina ei tule! Ei taha! Ma ei kuula teid!“ Jõudis kätte sügise esimene hommik. Midriloomad ärkasid. Õhk oli karge ja kergelt õunakoogi lõhnaga. Puud raputasid end ja kuldsed lehed langesid nagu vaikne vihm. Metsast kostis krabinat, Midrisiilid korjasid seeni. Üle põllu lendasid Midrilinnud ning laulsid oma sügislaulu.

Midriema kutsus kõik loomalapsed enda juurde. Midrihobu kappas sabaga vehkides, Midrijänku hüpples elevusest, Midrikiilid lendlesid lompide kohal ja Midrikiisu näugus rõõmsalt. Ainult Midritibu jäi jonnakalt õue servale seisma. Ta surus tiivad vastu külgi ja torises vaikselt: „Ei tule!“ Kui lapsed olid Midriema ümber kogunenud, ütles ema: „Täna korjame kokku kõik õunad, porgandid ja viljapead. Kes aitab, saab pärast sügiselt

kingituse.“ Midrilastele pakkus see palju rõõmu ning koos asuti usinalt tööle. Korjati mahlaseid punaseid õunu, mis lõhnasid magusalt nagu mesi. Sikutati mullast välja porgandeid, mille oranž värv säras nagu päikeseloojang. Korvid täideti viljapeadega, mis läikisid nagu kuld. Samal ajal mängis tuul puude vahel, keerutas lehti ja tegi kogu töö naljakalt lõbusaks. Ainus, keda teiste seas näha polnud, oli Midritibu.

Tibu vaatas toimuvat eemalt. Tema kõrvu kostis Midriloomade naer ja laul, kuid tema enda ümber oli vaikus. Meel muutus kurvaks ja üksildaseks, kuid jonn ei lasknud Tibul sammugi astuda.

Kui töö tehtud sai, juhtus midagi imelist. Puud hakkasid raputama oma oksti ja päike saatis taevast kuldse valguse. Igale loomalapsele langes üks eriline sügisleht. „Oo, kui ilus!“ hüüdis Midrihobu. See lõhnab nagu soe sügistuul,“ rõõmustas Midrijänku. „Me teeme neist lehekrõpsud,“ rõkatasid Midrilinnud. Midrikiisu sidus oma lehekese saba külge ja hüppas rõõmsalt ringi. Äkki jooksis teiste sekka Midritibu. Ta vaatas enda tiibu ja küsis pahaselt: „Miks mina midagi ei saa?“



„Midriema silitas tibu pead ja ütles rahulikult: „Sügise kingituse said need, kes aitasid korjata õunu, porgandeid ja viljapäid. Sina torisesid koos jonniga ega tulnud meile appi.“ Midritibu silma veeres pisar. Kuid siis maandus tema kõrvale üksik leheke, mis sosistas tasa: „Ära kurvasta. Kui sa homme proovid jonni enda põuest ära saata, kingib sügis ka sulle oma lehe.“

Midritibu otsustas lehekese soovitusel kuulda võtta. „Ma proovin mitte jonnida ja kuulan, mida ema mulle ütleb. Ma saan sellega hakkama! Siis on minul ka lõbus,“ mõtiskles tibu. Järgmisel päeval kutsus Midriema jälle lapsekesed endale appi. Tibu seisatas korra, kuid jooksis siis koos midriloomadega tegutsema. Ja oh imet – kui töö valmis sai, lendas tibu tiivale eriliselt suur ja särav sügisleht. Midritibu süda täitus rõõmuga. Ta jättis endale meelde, et jonn teeb õnnetuks, kuid kuulamine ja koos tegemine toob rõõmu ja vahel ka üllatusi.



MIDRIJÄNKU SÕIDAB TÕUKERATTAGA

Ühel hommikul otsustas Midrijänku tõukerattaga sõitma minna. Tal oli uus ilus tõukeratas. Rõõmsalt hüppas ta rattale ja tahtis kohe kihutama hakata. Aga siis kuulis ta peenikest häält. Midrihiir hüüdis: „Stopp! Jänes! Sul pole kiivrit peas!“ Midrijänku peatus. „Oh, ma unustasin!“ ütles ta, tõi oma kiivri ja pani selle pähe. „Nüüd on palju turvalisem,“ noogutas Midrihiir rahulolevalt.

Sõit algas. Küll oli mõnus kihutada! Tee peal kohtas jänku Midrikutsut. Kutsu seisis tee ääres ja vaatas vasakule ja paremale. Jänku peatas ratta ja jäi seisma. „Mida sa ootad?“ küsis Midrijänku. „Ma tahan üle tee minna,“ vastas kutsu. „Kõigepealt vaatan, et autosid, rattaid ega rollereid ei tuleks. Vasakule... paremale... ja veel kord vasakule. Jaa, tee on vaba!“ Midrijänku ootas, kuni Midrikutsu üle tee läks. Siis kihutas jänku edasi.

Natukese aja pärast jõudis ta järele Midrihobule, kes rahulikult oma rattaga sõitis. Ta ei kihutanud ja kiiver oli ka kindlalt peas. Midrijänku vaatas hobust ja naeris: „Ta on nii aeglane!“ Siis taipas jänku, et peab hoopis teele vaatama. Ja oligi viimane aeg - üle tee roomas tigu. Jänes oleks peaaegu temast üle sõitnud.

„Ma sõidan parem koos hobuga,“ otsustas Midrijänku. „Aeglaselt on ka hea.“ Kaks sõpra sõitsid rõõmsalt edasi – nad teadsid, et kui olla ettevaatlik ja järgida reegleid, on rattasõit turvaline ja tore.





MIDRITIBU JA TELEFONI SÕPRUS

Ühel hommikul ärkasid Midritibu ja Midritriinu varem kui tavaliselt. Tibu sirutas tiivad ja hüüdis: „Täna teeme midagi toredat!“ Ta võttis kätte oma väikese telefoni, Midritriinu aga suure tahvli, mille ekraan lõi kohe särama. „Telefon on mu parim sõber,“ sosistas Midritibu endamisi. „Temaga ei ole kunagi igav.“ Samal ajal hiilis põõsast välja Midrihiir ja küsis: „Tere, mida sa teed?“

„Mängin telefoniga,“ vastas Midritibu. „Siin saab maju ehitada ja autodega sõita.“

Midrihiir vaatas põnevusega, kuid küsis siis: „Kui sa kukud ja põlv on verine, kas telefon toob sulle plaastri?“ Midritibu jäi mõttesse. „Ei too,“ tunnistas ta.

Sel hetkel lendas oksale Midrilind. Tema silmad särasid targalt. „Aga kui sul on kurb meel,“ küsis ta, „kas telefon kallistab sind või laulab sulle lohutavat laulukest?“ Midritibu raputas pead ja vastas: „Ei kallista.“ „Aga meie saame sind häda korral aidata!“ hüüdis Midrilind ja sirutas oma tiivad sõbralikult laiali, et Midritibu kallistada. „Ja mina oskan sind naerma ajada!“ lisas Midrihiir ning tegi väikese kukerpalli.

Midritibu hakkas naerma. Ta pani telefoni taskusse ja tundis, kuidas süda läks kergemaks. „Aga mõnikord on telefoniga ka tore,“ arvas ta siiski. „Sealt saab kuulata muinasjutte, õppida uusi laule, vaadata pilte loomadest ning helistada emmele või issile.“

Nad otsustasid proovida, kumb on vahvam – kas telefonimäng või päris mäng. Kõigepealt mängisid nad Midritibu telefonis. Seal pidi väike tegelane jooksuma üle silla ja koguma tähti. See oli päris lõbus. Siis panid nad telefoni ära ja läksid õue mängima. Nad kappasid nagu hobused, kujutasid ette, et käbidest said tähed ja heinakõrtest sillad. Nad naersid nii palju, et unustasid ekraanid täitsa ära. Kui Midritibu ühel hetkel komistas ja põlv sai natuke haiget, hüppas Midrihiir kohe appi ja puhastas haava. Midrilind tõi rohulehe ja pani selle õrnalt tibule põlvele, et valu kiiremini kaoks. Telefon ja tahvel aga ei saanud teda aidata. Päeva lõpus istusid nad neljakesi suure kivi otsa ja vaatasid loojuvat päikest ning jutustasid üksteisele lugusid.

„Nüüd ma tean,“ ütles Midritibu rahulolevalt, „telefon võib olla küll tore abiline, aga sõprust ja soojust saavad anda ainult päris sõbrad.“ Nad kallistasid üksteist kõvasti. „See on tõsi,“ noogutas Midrilind. „Telefon võib olla tark õpetaja ja vahel ka lõbus mängukaaslane, aga päris sõbrad oleme ikka sina, mina ja Midrihiir.“





**Täname kõiki väikeseid ja suuri
kirjanikke-kunstnikke, kes aitasid kaasa
selle raamatu sünnile!**

**Eriline tänu tekstide autoritele,
näitlejatele, fotograafidele ja koostajatele.**

Selle raamatu tegijad:

